

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การจัดการน้ำเสียจากบ้านพักอาศัยและสถานประกอบการ ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี	
ผู้เขียน	นางสาว ณภัทร ตั้งกิจวานิชย์	
ปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม)	
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลีสุวรรณ	ประธานกรรมการ
	รองศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์	กรรมการ
	รองศาสตราจารย์ พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ สาเหตุ และผลกระทบของปัญหาน้ำเสีย ตลอดจนแนวทางการจัดการน้ำเสียจากบ้านพักอาศัยและสถานประกอบการในเขตเทศบาลนครอุดรธานี ข้อมูลในการศึกษารวบรวมจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการออกแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม รวมทั้งการสังเกตสภาพพื้นที่ต่างๆ ภายในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีบรรยาย และเชิงปริมาณ โดยการใช้สถิติเชิงพรรณนา ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ในการจัดการน้ำเสียต่อไป

จากผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์ปัญหาน้ำเสียจากบ้านพักอาศัยและสถานประกอบการในเขตเทศบาลนครอุดรธานี มีระดับความรุนแรงของปัญหามาก โดยพิจารณาจากคุณภาพของน้ำในลำห้วยหมากแข้งและลำห้วยมั่ง ซึ่งเป็นแหล่งรองรับน้ำทิ้งภายในเขตเทศบาล โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าสาเหตุของปัญหาน้ำเสียเกิดจากประชาชนบางส่วนไม่ใส่ใจต่อปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้น ทั้งยังมีนิสัยและความเคยชินในการระบายน้ำเสียจากการประกอบกิจการประจำวันและการประกอบกร โดยที่ไม่ได้ผ่านการบำบัดอย่างถูกวิธี และไม่ใส่ใจในความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้แหล่งน้ำสาธารณะและระบบนิเวศในน้ำเสียไป นอกจากนี้ยังเกิดจากการที่ไม่มีกฎระเบียบที่เคร่งครัดและมาตรการในการลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน รวมถึงการที่ประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาน้ำเสียเท่าที่ควร จึงทำให้การดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่ของทางเทศบาลเพียงฝ่ายเดียว

จากปัญหาน้ำเสียดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อในหลายๆ ด้านด้วยกันคือ ด้านสิ่งแวดล้อมส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศในน้ำ ทำให้สัตว์น้ำและพืชน้ำไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ ทั้งยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงและเชื้อโรคต่างๆ ด้านคุณภาพชีวิตส่งผลกระทบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ใกล้แหล่งน้ำต้องประสบกับกลิ่นเหม็นของแหล่งน้ำและเสี่ยงต่อการเป็นโรคที่เกิดจากน้ำเสียด้วย โดยเฉพาะปัญหาน้ำเสียได้ส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจในการสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมากในการก่อสร้างระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย และปัญหาน้ำเสียดังกล่าวยังส่งผลกระทบต่อการใช้พลังงานในการบำบัดน้ำเสียเป็นอย่างมากอีกด้วย

การแก้ไขปัญหาจากบ้านพักอาศัยและสถานประกอบการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเทศบาลนครอุดรธานีในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการรับผิดชอบดำเนินการจัดการปัญหาน้ำเสียที่เกิดขึ้นนั้น โครงการของเทศบาลส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การแก้ไขปัญหาที่ปลายทาง ไม่มีการนำเอาประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสียเท่าที่ควร โดยจากการศึกษาพบว่า ผู้พักอาศัยและผู้ประกอบการต่างยินดีให้ความร่วมมือและต้องการเข้าร่วมจัดการปัญหาน้ำเสียเป็นอย่างมาก โดยจะช่วยสอดส่องดูแลปัญหาและรณรงค์เผยแพร่ความรู้ ทั้งนี้เทศบาลควรมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนและผู้ที่ไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการปัญหาน้ำเสีย และควรประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำกับดูแลร่วมกัน เพื่อให้การจัดการปัญหาน้ำเสียในเขตเทศบาลนครอุดรธานีเป็นแบบองค์รวมและมีความยั่งยืนตลอดไป

Thesis Title Waste Water Management from Residences and Enterprises in Udon Thani Municipality Areas

Author Miss Naphat Tangkidwanich

Degree Master of Arts (Man and Environment Management)

Thesis Advisory Committee

Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwat	Chairperson
Assoc. Prof. Dr. Anurak Panyanuwat	Member
Assoc. Prof. Pismai Wibulswasdi	Member

ABSTRACT

This research, namely, Waste Water Management from Residences and Enterprises in Udon Thani Municipality Areas, aimed to study the situations, causes and impacts of waste water management from residences and enterprises in Udon Thani Municipality. Data were collected from relevant documents, researches, the use of a set of questionnaires, interviews, group discussions, with the samples and key informants including observations around Udon Thani Municipality areas. The collected data were analyzed descriptively and statistically.

The research findings from the interviews-questionnaires of the respondents indicated that the problems of waste water from residences and enterprises in Udon Thani Municipality, derived from lacking responsibilities of people, knowledge and attention to drain waste water from their daily work into public water sources with no treatment. This implication was shown by the degeneration of water quality. Another cause of waste water was that the municipality had no rigorous law and regulation to punish the lawbreaker, including limited public relationship and other message transmission to people and related organizations. Udon Thani Municipality was found as the only one organization to solve those problems.

Those problems affected the environment sector and economy sector. Problem in environment pollution effect to aquatic plants and animals. This pollution produced bad odor which has been dangerous for animal and human health. Particularly, the problems affected too much to Udon Thani's economy. Udon Thani Municipality spent a lot of budget to build a waste water treatment system to purify it before releasing to natural water sources.

This study found that the municipality developed this project intensively to solve at the end of the existing problems the municipality had no public relationship and other message transmission to its people without rigorous law and regulations to punish the lawbreaker. Most people agreed to participate in the waste water management activities, and were aware of problems and impacts of water pollution. The findings and suggesting of this research might be used as a guideline for a long term solution for waste water management in the future.